

Mora, mora in Madagaskar

Ongerept is de natuur in Madagaskar al lang niet meer, maar wonderschoon nog steeds. Achter armoede en vervuiling schuilen unieke diersoorten en duizelingwekkende uitzichten. En alles rustig, rustig aan.

Tekst: Lisa Johnston

Toen de goden Madagaskar schiepen, gingen zij met een fijne zeef door het heelal, op zoek naar zonderlinge en verbazingwekkende dingen. Zij gooiden de vangst de hemelen in en lieten deze neerdalen, zonder enig overleg, op het eiland daar beneden. Het lijkt of alles wat niet paste of niet wilde passen, werd samengeperst in de hoofdstad Antananarivo – een plek, zo onduidelijk in elkaar geflanst dat het lijkt op een puzzel die is opgebouwd uit lukraak bij elkaar gelegde stukjes. De mengelmoes van invloeden, van Frans-koloniaal tot eilander stijl, zorgen voor een surreëel mengsel, dat vreemd vertrouwd aandoet maar toch totaal

anders is dan welke andere plek ter wereld ook.

Alles in deze stad woelt chaotisch naar overleving – van kinderen met snottebellen die je onophoudelijk hun toeristenrommel aanpraten, tot marktluï die alles verkopen, van groene torens van gemalen maniokbladeren tot plakken *zebu* (tamme os), vis, kikker of wat ook maar enigszins eetbaar is. Schurftige honden scharrelen in de goten en ratten ter grootte van een kat lopen tussen de smalle, overhellende huizen. En te midden van dit gewoel vind je hier en daar vreemd genoeg een etablissement in de duurder prijsklasse – een Hilton, een boetiek van La Coste, een hele rij exclusieve juweliers. Een

lekkere kop Italiaanse koffie is hier ook verrassend gemakkelijk te vinden.

Veel bezoekers aan Madagaskar kiezen ervoor Antananarivo te mijden, misschien omdat de armoede en de verontreiniging ze wat zwaar op de maag liggen. Toch biedt de hoofdstad een fascinerende blik op de mensheid, die je er scherp van bewust maakt hoe de gulheid van de natuur uitgeput raakt door de overlevingswedloop van de mensen.

Armoede, een wankel politieke situatie, landbouw op basis van een hak- en brandcultuur (*slash and burn*) en commerciële bosbouw voeden de ongebreidelde ontbossing. Deze dreigt de doodsklap te worden voor de

buitengewone collectie inheemse planten, vogels, insecten en zoogdieren van Madagaskar. Het eiland is voor meer dan tachtig procent ontbost, maar nog steeds kom je in de natuurreservaten om de paar meter een schepsel tegen dat je nergens anders in de wereld zult aantreffen.

Lekker rustig aan – “Het probleem zit hem in de politiek”, zegt François Ntoehly, een gids voor ecotoerisme in het noordelijk gelegen Ankarana-park: “Alles in Madagaskar gaat van *mora, mora* [lekker rustig aan en ontspannen]. Afgezien dan van de bomenkap, die gaat heel snel. Er is geen werk, snap je.

Dat geldt evengoed voor mensen met een diploma.” Hij wijst naar een stuk geërodeerde rode aarde en vervolgt: “Als de mensen een baan konden krijgen in een fabriek zou dit wel ophouden. Een boom omkappen is hard werken en het kost veel moeite, maar ze hebben hier geen keus. Ze moeten het hardhout wel verkopen, aan de bouwsector en aan meubelmakers.”

Ankarana is niet alleen beroemd omdat het vele unieke vogel- en diersoorten herbergt, waaronder tenminste elf soorten maki-aapjes, maar ook om een bizarre rotspartij met de naam *tsingy* (letterlijk vertaald: ‘op je tenen lopen’). Moeder natuur moet een gril-

Foto: Sjaan Adey/Afrika Photos

Antananarivo

Machtsstrijd binnen het ANC

Binnen de Zuid-Afrikaanse regeringspartij ANC is een hevige machtsstrijd gaande over de vraag wie in 2009 president Thabo Mbeki zal opvolgen. Die beslissing wordt al eind 2007 genomen, wanneer de partij een nieuwe voorzitter en daarmee in feite haar presidentskandidaat kiest.

Voormalig vice-president Jacob Zuma is in deze machtsstrijd het *enfant terrible*. Hij werd medio 2005 door Mbeki ontslagen nadat de openbaar aanklager aankondigde Zuma te gaan vervolgen wegens corruptie. Hij zou steekpenningen hebben ontvangen van een Frans wapenbedrijf in ruil voor hulp bij het verkrijgen van een lucratieve order. Daarmee zouden zijn opvolgingskansen verkeken moeten zijn, maar ironisch genoeg lijkt hij steeds méér kandidaat te worden naarmate zijn reputatie meer schade oploopt.

Zuma ontkent de beschuldiging van corruptie. Hij werd intussen vrijgesproken van een aanklacht wegens verkrachting die tegen hem werd ingediend. Zuma's aanhangers hebben zowel de verkrachtings- als de corruptie-aanklacht weggezet als een 'samenzwering', geleid door president Mbeki. Deze zou zo van Zuma af willen komen. Deze beschuldiging is op haar beurt steeds door Mbeki ontkend.

Ondertussen heeft Zuma behendig gebruikgemaakt van de onvrede die bij de vakcentrale Cosatu en de communistische partij SACP leeft met het beleid van Mbeki. Deze belangrijke coalitiepartners van het ANC keren zich tegen het toenemende centralisme binnen de partij en de economische maatregelen die vooral een kleine zwarte elite zouden bevoordelen. Ook zou Mbeki zich omringen met ja-knikkers, zeggen de critici, terwijl gerechtsdienaren onder druk staan om werk te maken van aanklachten tegen politici die Mbeki als zijn vijanden beschouwt. Daarmee zou, net als in buurland Zimbabwe, de grens tussen regeringspartij en staat vervagen. Tel daarbij op de zwakke prestaties van de cruciale ministeries voor gezondheidszorg en politie, en er ontstaat een meer van troebel water waarin de anti-Mbeki-coalitie onder leiding van Zuma vist.

Binnen Cosatu en SACP is echter discussie ontstaan over de vraag hoe links Zuma eigenlijk is. De *100% Zulu Boy* – te lezen op de T-shirts van Zuma-aanhangers – is in feite een traditionalist die steunt op een etnische machtsbasis en die zich nooit kritisch heeft uitgelaten over het economische beleid van Mbeki. Grote kans dat multimiljonair Cyril Ramaphosa daarvan profiteert. Deze was begin jaren negentig secretaris-generaal van het ANC en speelde toen een cruciale rol bij de onderhandelingen over de afschaffing van de apartheid. Het enorme vermogen dat Ramaphosa sindsdien in het kader van *black empowerment* vergaarde, heeft hem enigszins van links vervreemd. Maar onlangs kondigde Ramaphosa aan honderd miljoen rand (twaalf miljoen euro) in sociale projecten te zullen steken. Een goed begin van zijn campagne. *Evelien Groenink*

Reisinformatie

Reizen in Madagaskar kan van belachelijk goedkoop tot verrassend duur. Hoe langer je blijft, hoe gemakkelijker je koopjes leert te onderscheiden van afzetterij. De toeristische infrastructuur van het eiland staat nog in haar kinderschoenen; alles wat zweemt naar luxe heeft zijn prijs. In de beter ontwikkelde gebieden zijn er wel wat fatsoenlijke hotels en pensions in de mid-dencategorie. Het reizen per taxi-brousse is ongemakkelijk en goedkoop, maar taxi's en zelfs particulier vervoer zijn niet duur als je het vergelijkt met een land als Zuid-Afrika. De binnenlandse vluchten van Air Madagaskar zijn betrouwbaar. Een retourkaartje Antananarivo-Nosy Be kost ongeveer 240 euro. Eten is over het algemeen goedkoop. Nosy Be is duurder dan de rest van Madagaskar, maar dan nog kun je er voor 5 euro fantastisch vis eten in een goed restaurant.

lige bui hebben gehad toen zij dit kilometers lange kalksteenmassief modelleerde tot puntige brokken die doen denken aan de Bergen van Mordor van J.R.R. Tolkien – het verschijnsel wordt des te curieuzer omdat dit soort rotsformatie nergens anders wordt gevonden dan in Madagaskar.

Een ander inheems mirakel bevindt zich in Andasibe Mantadia, een klein park in het oosten van het land. In dit oerbos word je 's morgens gewekt door het bloedstollende huilen van de indri-indri, een grote, snoezige maki-aap die zo zeldzaam is dat deze alleen maar voorkomt binnen een cirkel van dertig kilometer rond dit ene park. De arme indri is een populaire toeristentrekker en wordt elke ochtend en avond op de hielen gezeten door groepen lawaaiige bezoekers, die door het bos denderen met camera's en verrekijkers. Dat er zo veel vreemdelingen geïnteresseerd zijn in deze zoogdieren is waarschijnlijk hun redding, maar je zou toch medelijden krijgen met dit arme schepsel dat alleen maar wat larven probeert te verschalken.

Toch ook naargeestig – Madagaskar heeft veel meer wonderbaarlijks te bieden aan de toerist en de doorgewinterde reiziger, van de kolossale baobabs van Morondava in het westen tot de vreemde kleurrijke reliëfs op de Mahafaly-tombes in het zuiden. De meest commerciële attractie is vermoedelijk Nosy Be, een eilandje in het noorden, waar oude mannen, meestal van het type Italiaan of Fransman, mooie jonge Malagassische vrouwen het leven zuur maken. Het sekstoe-risme is alomtegenwoordig in dit geïsoleerde hoekje van de wereld, waar de koloniaal op leeftijd zijn belachelijke crises kan uitleven in een tropisch paradijs. Met directe vluchten vanuit Parijs en Milaan is Nosy Be het toeristische middelpunt van Madagaskar.

Het klinkt misschien vreselijk, maar 'commercieel' is een relatief begrip in Madagaskar. Het bijna volmaakte klimaat (buiten het moessonseizoen), de uitstekende mogelijkheden om te duiken en de witte stranden maken dit eiland een uitstekende bestemming voor wie op zoek is naar echte ontspanning. Reizen in Madagaskar betekent ontzag-

wekkende uitzichten, warme gastvrijheid en een aangenaam gevoel – toch kun je je ook naargeestig gaan voelen. Ondanks enorme internationale inspanningen om de betrokkenheid van Malagassiërs bij ecotoerisme te bevorderen, waren de paar milieubeschermers die ik op deze reis heb ontmoet, sceptisch over de vraag of er nog wel echte hoop bestaat voor de toekomstige biodiversiteit. "Het is al te laat; wij proberen alleen nog te behouden wat er over is", was de standaardreactie op vragen over het milieu.

Vragen over de politieke situatie stuiten op eenzelfde moedeloosheid. Roger Vahiny, boer, delfstoffenhandelaar en zakenman op Nosy Be, vatte de zaak aldus samen: "Onder onze oude president wilden wij dat er een nieuwe kwam. Nu wij een nieuwe [Marc Ravalomanana] hebben, willen wij de oude terug. Er zijn nu meer wegen, dat is waar, maar er zijn nog steeds geen banen."

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in de *Mail & Guardian*.